

IMUNITETI PARLAMENTAR	3
-Paprekshmëria / imuniteti parlamentar.	5
-Tre tendencat kryesore.	5
-Ratione personae. (mbrojtja për kë?)	6
-Ratione Temporis. (Kur do të fillojë dhe të përfundojë mbrojtja?)	7
-Ratione loci (Mbrojtja vetëm brenda kufijve të parlamentit apo edhe më tej?)	8
-Ratione materiae (Cilat akte janë të mbuluara nga llogaridhënia e cilat jo?).	8
-Kufizimet bazuar në natyrën e veprës.	8
-Paprekshmëria Parlamentare dhe flagranca.	9
HEQJA E IMUNITETIT.	9
-Cili autoritet është kompetent për të hequr imunitetin?	10
-Kush mund të kërkojë që të hiqet imuniteti?	10
-A mundet parlamentarët individual të heqin imunitetin e tyre?	11
-Procedura.	11
-A mundet Kuvendi që heq imunitetin parlamentar, të vendosë kushte të caktuara në arrestim ose procedim?	12
-Kuvendi a mund të pezullojë apo ndalojë procedure përkatëse?	13
-E drejta e një deputeti të mbajtur në paraburgim për të marrë pjesë në seancat e parlamentit.	13

Imuniteti Parlamentar¹

Privilegji parlamentar si një privilegj absolute/relative është një imunitet ligjor i gëzuar nga anëtarët e legjislaturave të caktuara, në të cilat ligjvënësve u është dhënë mbrojtje ndaj përgjegjësisë civile ose penale për veprimet e bëra apo deklaratave të dhëna në lidhje me detyrat e dikujt si një ligjvënës. Kjo është e zakonshme në vendet, kushtetutat e të cilave janë bazuar në sistemin Westminster. Një mekanizëm i ngjashëm është i njohur si imuniteti parlamentar.²

Michel Ameller me të drejtë vëren se "Në Romën e lashtë, tribunat e njerëzve, të cilët ishin në një farë mase parlamentarët e ditës, u mbajtën të shenjtë dhe në përputhje me rrethanat gëzonin mbrojtje të veçantë. Është rreptësisht e ndaluar ti sulmojnë ata ose të pengojnë ato në ushtrimin e funksioneve të tyre."

Edhe e drejta e sotme e imunitetit është e bazuar në të njëjtën ide: përfaqësuesit e popullit duhet të kenë garanci të caktuara, nga njëra anë për të theksuar, dinjitetin, gravitetin dhe rëndësinë e detyrës së tyre dhe, në anën tjetër dhe më e rëndësishmja, për t'i dhënë atyre qetësinë që ata kanë nevojë për të kryer mandatin e tyre. Nga ky këndvështrim, institucioni i imunitetit parlamentar është mbushur padyshim me vlerë universale dhe të përhershme, edhe pse karakteristikat e tij dhe fushëveprimi ndryshojnë nga vendi në vend.

Qëndrimet e ndryshme të miratuara për mbrojtjen e parlamentarëve me anë të imuniteteve parlamentare përgjithësisht reflektojnë dy qëndrime të ndryshme për mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

Ideja e një deklaratë me shkrim e të drejtave të individëve përballë individëve në pushtet është me origjinë anglo-saksone. "Manifestimi i parë i saj shkon larg prapa në histori, te Magna Karta të cilën baronet Anglez ia imponuan sovranit të tyre në 1215. Atëherë ishte e nevojshme që të pritej deri në 1627 për të Drejtat e Peticionit. I famshmi Habeas Korpus erdhi menjëherë më pas, në vitin 1670, e ndjekur nga Akti i të Drejtave të 1689 dhe Aktit i Zgjidhjeve i 1701." Të gjitha këto akte të konfirmuara, kanë rregulluar ose zhvilluar e të drejtat e individëve përballë pushteteve të ditës. Tipar i tyre i përbashkët është se ata i referohen " të drejtës zakonore", dmth të drejtat tradicionale dhe liritë e individëve kundër abuzimit të pushtetit mbretëror." Asnjë e drejtë e posacme nuk u krijua, të drejtat e lashta u konfirmuan thjesht apo u zgjaten si pasojë pushtetit qendror u themelua."

¹ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pp. 63.

² http://en.wikipedia.org/wiki/Parliamentary_privilege

Lecture notes prepared by E. Olldashi

Sfondi historik në Shtetet e Bashkuara të Amerikës është i ngjashëm. Në 1787 Kushtetuta nuk përmban një deklaratë të të drejtave në kuptimin formal. Të drejtat historike dhe zakonore të importuara nga Pilgrims Mayflower kanë triumfuar si një gjë e natyrshme disa kohë më parë dhe kanë qenë inkorporuar në Deklaratën e Pavarësisë 1776. Më pas, shumë amendamente racionalizohen dhe përforcojnë këto të drejta, të cilat janë parë fillimisht si vetë-evidente, në formë të shkruar.

Koncepti Anglo-Sakson i imunitetit i ka rrënjët e tij në zhvillimin progresiv të zakonit. Në këtë kontekst, "mbrojtja e individit, pavarësisht nëse ai ose ajo është një parlamentar ose jo, është një e drejtë e natyrshme. Prandaj është e kuptueshme që anëtarët e Parlamentit britanik nuk e kanë ndjerë nevojën për të krijuar mbrojtje të veçantë për veten e tyre, pasi ligji i zakonshëm është i mjaftueshme për të parandaluar dhe shtypur procedurat e paligjshme dhe arbitrare, arrestimet dhe paraburgimin.

Ngjarjet kanë ndjekur një rrjedhë krejtësisht të ndryshme në Francë. Deklarata e 1789 e të Drejtave të Njeriut dhe të Qytetarit nuk i ka konfirmuar një seri të të drejtave që kishin qenë tashmë të njohura, por shpalli një aspiratë të re universale që ishte, të mbizotërojë me anë të triumfit të arsyes pastër.

Nga njëra anë, Deklarata e të Drejtave të Njeriut dhe të Qytetarit dhe krijimi i Asamblesë Kombëtare kanë qenë rezultat i një revolucioni. Si rezultat, masa të veçanta ishin të nevojshme për të mbrojtur përfaqësuesit e popullit.

Nga ana tjetër, Asambleja Kombëtare kishte marrë një pozicion të superioritetit në kontekstin revolucionar mbi organet e tjera të shtetit dhe për këtë arsye mundi të shkonte më tej se homologu i tij britanik. Më 23 qershor 1789, Asambleja Kombëtare Franceze ka deklaruar se "çdo deputet do të jetë i pacënueshëm". Koncepti i paprekshmërisë kështu erdhi në ekzistencë.

Gjatë viteve, ndërlikimet ligjore dhe praktike të parimit të paprekshmërisë ishin të efektshëm. Një dallim i qartë gradualisht doli në mes të akteve të kryera nga parlamentarët në cilësinë e tyre zyrtare dhe akteve private. Dy kategori të veçanta të imunitetit - papërgjegjësia dhe paprekshmëria - morën formë. Modeli francez, u bazua në këto dy komponente.

Lecture notes prepared by E. Olldashi

-Paprekshmëria / imuniteti parlamentar.³

Ashtu si liria e fjalës, liria nga arrestimi është një koncept me rrënjë të thella në historinë angleze. Kjo lloj e "paprekshmërisë", e cila mbron anëtarët nga arresti dhe sulmi, u kërkuar nga Dhoma e Komuneve në fillim të shekullit të XV. Ajo u pranua përgjithësisht në rastet civile. "Parlamenti bëri disa përpjekje për të balancuar nevojën që anëtarët e saj të jenë të lirë për të marrë pjesë në detyrat e tyre pa frikën e arrestimit kundrejt të drejtave të anëtarëve të publikut në shkaqet civile. Ndërsa Anëtarët e Parlamentit Britanik kanë gëzuar gjatë "paprekshmërinë" që i mbron ata nga arrestimi, ky privilegj u hoq shpejt në rastet penale. "Elementi i vetëm i cili mbetet tani është se nëse një anëtar është dënuar me burgim, gjykata e ngjashme informon Zotin Kancelar apo drejtuesin. "Paprekshmëria kështu mbron një deputet nga arresti vetëm në rastet civile. Në Francë, pas revolucionit të 1789, ajo u bë e nevojshme për të garantuar të dy papërgjegjësitë e parlamentarëve për mendimet e shprehura në ushtrimin e detyrave të tyre dhe paprekshmërinë e tyre. Kushtetuta e vitit 1791, përmban dispozitën e parë kushtetuese për imunitetin.

-Tre tendencat kryesore.⁴

Imuniteti parlamentar, është përcaktuar nga R. Myttenaere si: "Mbrojtja e anëtarëve të parlamentit kundër procedurës civile dhe /ose penale për vepra të tjera nga ato të ndërmarra në zbatim të detyrave të tyre parlamentare, është i njohur në shumicën e vendeve, por tre tendenca të mëdha janë të dukshme.

a) Në disa vende (Grenada, Malajzia, Namibia, Hollanda, Norvegjia, Suriname), ligji i zakonshëm konsiderohet i mjaftueshëm për të mbrojtur të gjithë anëtarët e shoqërisë, duke përfshirë parlamentarët. Këto vende njohin lirinë e fjalës, por parlamentarët e tyre nuk gëzojnë lirinë nga arresti (paprekshmëria) si në procedurë penale apo civile. Në Holandë, për shembull, një Akt i 1884 barazon anëtarët e parlamentit me qytetarët e zakonshëm në drejtim të ndjekjes dhe dënimit për vepra sipas ligjit të zakonshëm.

b) Vende të tjera kanë tendencë në praktikë për të ndjekur një linjë të ngjashme, duke marrë parasysh që paprekshmëria nuk mund të lejohet të pengojë rrjedhën e drejtësisë penale. Në Mbretërinë e Bashkuar, paprekshmëria është e kufizuar në parim me rastet civile, me qëllim që të parandalojë arrestimin gjatë një seance apo gjatë 40 ditëve të para ose pas një sesioni.

³ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pq. 78.

⁴ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pq. 80.

Lecture notes prepared by E. Olldashi

Parlamentarët janë subjekt të ligjit të zakonshëm, me kusht që, Kryetari të njoftohet për cdo procedurë të ngritur kundër një anëtari dhe mund të ndërhyjë nëse ka një abuzim të autoritetit.

Shumica e vendeve të Komonuelthit ndjekin praktikën britanike. Në Australi, për shembull, paprekshmëria është e kufizuar për mbrojtje kundër arrestimit në rastet civile. Në Afrikën e Jugut, një deputet nuk mund të detyrohet të paraqitet në gjykatë si dëshmitar ose i pandehur në rastet civile duke u dëgjuar në një vend tjetër nga ai i selisë së Parlamentit.

c) Në grupin e tretë të vendeve, rreziku i lirisë së parlamentarëve u penguar nga masa të pajustificuara, tendenca ishte të përqëndrohet në procedurë penale. Nën këto rrethana, ka dy metoda të mundshme për tu ofruar mbrojtje anëtarëve të parlamentit.

E para konsiston në dhënien e prioritet për të siguruar që parlamentarët mund të marrin pjesë në procedurat parlamentare. Ai është aplikuar, për shembull, në Norvegji dhe Irlandë.

Metoda e dytë konsiston në ofrimin e mbrojtjes duke futur një procedurë efektive që megjithatë shmang dhënien e përshtypjes se një privilegj i madh është i përfshirë. Në Kolumbi, paprekshmëria parlamentare si i tillë nuk ekziston, por Gjykata e Lartë e Drejtësisë ka autoritetin e vetëm që të hetojë dhe të provojë deputetët dhe senatorët.

-Ratione personae. (mbrojtja për kë?)

Në shumicën dërrmuese të rasteve, paprekshmëria zbatohet vetëm për anëtarët e parlamentit. Në vendet me një strukturë federale, kjo vlen në parim për të dy anëtarët e asamblesë federale dhe anëtarëve të parlamenteve të njëjsteve të federuar.

Vende në të cilat shtrihet paprekshmëria e personave të tjerë përveç parlamentarëve mund të ndahen në dy grupe të gjera.

Në vendet me një traditë britanike, imuniteti parlamentar - i mbron edhe ata të cilët dëshmojnë para një komisioni parlamentar ose një asamble (Australi, Indi, Kenia, Zelande e Re, Zambia) dhe zyrtarë të caktuar të institucionit parlamentar (Australi, Bangladeshi, India, Afrika e Jugut, Zambia).

Në vende të tjera, paprekshmëria shtrihet në mbajtës të tjerë të zyrave të tilla si kreu i Shtetit (Belgjikë, Rumani, Zvicër (Kancelari), Ish Republika Jugosllave e Maqedonisë), ministrat (Belgjikë, Ish Republika Jugosllave e Maqedonisë) dhe gjyqtarët e gjykatave të caktuara (Sllovenia, Zvicra (Këshilltarët Federal, Gjyqtarët e Gjykatës Federale), ish Republika Jugosllave e Maqedonisë). Në Spanjë, Zyra e Prokurorit Publik është mbuluar në një farë mase.

Lecture notes prepared by E. Olldashi

-Ratione Temporis. (Kur do të fillojë dhe të përfundojë mbrojtja?)

Në një numër të madh të vendeve, anëtarët e parlamentit gëzojnë imunitet nga dita e zgjedhjes së tyre (ose në vende ku jo të gjithë anëtarët e parlamentit janë të zgjedhur, për shembull në Egjipt, nga dita e emërimit të tyre). Si rezultat i kësaj, përfaqësuesit e zgjedhur në këto vende gëzojnë imunitet parlamentar madje edhe para se të marrin betimin. Në vende të tjera, imuniteti nuk ka ardhur në fuqi në ditën e zgjedhjeve, por në ditën kur betimi është marrë (ose ndonjëherë në ditën e vlefshmërisë së mandatit të tyre, si p.sh. në Kroaci).

Disa vende me një traditë parlamentare britanike kanë vendosur për ditën e zgjedhjeve (Australia, India) dhe të tjerët për ditën kur betimi është marrë (Bangladesh).

Situata është e ngjashme sa i përket marrëdhënieve mes paprekshmërisë dhe sesioneve të parlamentit. Në disa raste, anëtarët e gëzojnë paprekshmërinë vetëm gjatë seancës. Në kuadër të një seancë, parlamentarët janë të privuar nga ky privilegj kur parlamenti është në pushim (Filipinet, Republika e Koresë, Zvicra, Tajlandë). "Në praktikë, shpesh nuk asnjë boshllëk në mes dhe në fund të një seancës dhe fillimi i ardhshëm, kështu që dallimi është kryesisht formal (Belgjika, Mbretëria e Bashkuar). Franca ka vepruar si pasojë: që në vitin 1995 rishikimin e Kushtetutës, kohëzgjatja e mbrojtjes nuk është më e lidhur me seancat e Parlamentit.

Në shumicën e vendeve, paprekshmëria e mandatit mbulon të tërë mandatin dhe madje mund të zgjatet për një periudhë para ose pas seancës. Republika Çeke shkon një hap më tej: paprekshmëria zbatohet, pas përfundimit të mandatit të një deputeti, për të gjitha veprat penale të kryera nga ana e deputetit për të cilat asambleja ka refuzuar që të autorizojë punimet".

Në disa vende (Finlanda, Filipinet, Sri Lanka), procedurat marrin rrugën e tyre dhe individit në fjalë është provuar në bazë të ligjit të zakonshëm. I njëjti rregull zbatohet në vende të tjera, me kusht që një fazë e caktuar është arritur në procedurë. Në Estoni, për shembull, dallimi në vijim është bërë: kur një person tashmë është për gjykim në një rast penal, procedura të vazhdojë si për çdo qytetar tjetër, kur një person nuk ka qenë për gjykim para ditës së zgjedhjeve, ai apo ajo mund të kërkojë imunitet.

Në disa raste të rralla, procedura në progres vazhdon nëse Asambleja kërkon pezullimin e tyre (Poloni).

Në shumicën e rasteve, procedurat gjyqësore nuk mund të ndiqen pa autorizimin e shprehur të kuvendit. Ky rregull vlen edhe në vende të ndryshme si Danimarka, Gjermania, Greqia dhe Zvicra.

Lecture notes prepared by E. Oлдashi

"Për më tepër, kushtetuta të caktuara përcaktojnë se kuvendi duhet të informohet në fillim të sesionit të ndonjë procedure kundër një ose më shumë e anëtarëve të saj (Kuvajt)". Republika Çeke shkon më larg: nëse Kuvendi nuk autorizon vazhdimin e procedimit ndaj njërit prej anëtarëve të tij për një vepër penale të kryer para zgjedhjes së tij ose të saj, të gjitha procedurat janë rreptësisht të ndaluara."

-Ratione loci (Mbrotja vetëm brenda kufijve të parlamentit apo edhe më tej?)
Si rregull, një vend ku shkelja është kryer nga një anëtar i parlamentit nuk ka asnjë rëndësi nga pikëpamja e paprekshmërisë parlamentare.

-Ratione materiae (Cilat akte janë të mbuluara nga llogaridhënia e cilat jo?).
Aplikimi i paprekshmërisë parlamentare është i kufizuar në përgjithësi në procedurë penale.
Megjithatë, vendet me një traditë parlamentare britanike i përkasin një kategorie të veçantë në këtë drejtim, sepse paprekshmëria kurrë nuk është e aplikueshme për çështje penale ose disiplinore dhe vetëm mbrotje shumë e kufizuar është dhënë në rastet civile.
Në raste të rralla (p.sh. Guinea), paprekshmëria është e aplikueshme për të gjitha procedurat.

-Kufizimet bazuar në natyrën e veprës.⁵
Midis vendeve në të cilat vepra të caktuara nuk janë të mbuluara nga paprekshmëria parlamentare, një dallim mund të bëhet në kushtet e natyrës / seriozitetin e veprës.
Disa vende në mënyrë të qartë e bazojnë veten në parimin se vepra të caktuara janë aq serioze sa që dhunuesit nuk mund ti jepet imunitet. "Këto, vepra penale përbëjnë një përjashtim në shumë vende me një traditë britanike parlamentare (p.sh. Kenia). Në raste të tjera, një përjashtim është bërë për veprat penale të cilat janë të para si veçanërisht tronditëse, për shembull tradhti të lartë në Bjellorusi dhe Irlanda. Shpifja nganjëherë përbëjnë një përjashtim (Bjellorusi). Në disa raste, një dallimi është bërë në bazë të afatit të burgimit që mund të vendoset për një vepër të caktuar (në Filipine nuk ekziston mbrotje për vepra të dënueshme me burgim më shumë se gjashtë vjet; në Suedi mbrotje ekziston vetëm nëse vepra është e dënueshme me më pak se dy vjet burgim dhe anëtar i parlamentit nuk e ka pranuar fajin e tij apo të saj).

⁵ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pp. 85.

Lecture notes prepared by E. Olldashi

Vende të tjera të marrin pikëpamjen e kundërt se imuniteti duhet të zbatohet në raste të rënda dhe jo për kundërvajtje. Në këto vende, veprat civile (Danimarka, Korea, Sllovenia) dhe / ose vepra të vogla (Mali) nuk janë të mbuluara nga privilegji. Në Poloni, të gjitha veprat që shkaktojnë përgjegjësinë civile dhe përgjegjësi penale apo administrative janë të përjashtuara.

-Paprekshmëria Parlamentare dhe flagranca.⁶

Në shumicën e vendeve, ku deputetët gëzojnë mbrojtje kundër arrestimit në procedurën penale, një përjashtim është bërë për rastet e flagrancës. Në Gjermani, për shembull, parlamentarët nuk mund të kërkojnë imunitet në qoftë se ata janë arrestuar ditë pasi vepra është kryer.

Në aplikimin e konceptit flagrancë, një dallim është bërë disa herë në aspektin e natyrës ose seriozitetin e veprës. Në Estoni, për shembull, paprekshmëria ende vlen si rregull edhe nëse deputeti është kapur në aktin e kryerjes së një vepre penale. Në qoftë se kjo është një vepër serioze penale, megjithatë, disa masa mund të merren para se Parlamenti të pezullojë imunitetin e deputetëve. Në Greqi, parlamentarët nuk e gëzojnë paprekshmërinë nëse ata janë kapur në flagrancë gjatë kryerjes së një krimi. Autorizimi paraprak nga Parlamenti është i nevojshme për vepra apo shkelje të tjera, madje edhe në rastet e flagrancës. Në Portugali, parlamentarët humbasin imunitetin e tyre vetëm në rastet e flagrancës kur janë përfshirë në një krim që dënohet me burgim prej më shumë se tre vjet (në Finlandë më shumë se gjashtë muaj, në Filipine më shumë se gjashtë vjet dhe në ish-Republikën Jugosllave të Maqedonisë më shumë se pesë vjet).

Në disa vende, parlamentarët mund të arrestohen në rastet e flagrancës por autorizimi i asamblesë është i nevojshëm për ti mbajtur ato në paraburgim (Republika Çeke, Hungaria, Sllovakia). Ligji zviceran parashih që, në rastet e arrestimit në flagrancë, jo vetëm parlamenti por edhe individi në fjalë mund të autorizojë arrestimin e tij apo të saj.

Heqja e imunitetit.⁷

Shumë pak vende ndalojnë heqjen e imunitetit parlamentar. Ato përfshijnë vendet ku qëllimi i imunitetit është veçanërisht i kufizuar, për shembull vendet me një traditë britanike parlamentare, në të cilën imuniteti efektiv përbëhet vetëm nga përjashtimi nga detyrimi për të dëshmuar dhe /

⁶ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pq. 87.

⁷ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pq. 88.

Lecture notes prepared by E. Oлдashi

ose mbrojtjen kundër arrestimit në procedurat civile (Australia, India, Afrika e Jugut, Mbretëria e Bashkuar) ose mbrojtjen kundër arrestimit në rrugën drejt ose nga parlamenti ose brenda në rrethinat e tij (Irlandë, Norvegji). R. Myttenaere thekson se imuniteti mund të hiqet në shumicën e vendeve. Në tërësi, procedurat për heqjen e imunitetit janë gjerësisht të ngjashme. Dallimet ndodhin kryesisht në aspektin e autoritetit të autorizuar për të paraqitur kërkesën për heqjen e imunitetit, mundësinë e zgjedhur për të hequr imunitetin e njeriut dhe mundësinë e dorëzimit të ankesës kundër vendimit për heqjen e imunitetit.

-Cili autoritet është kompetent për të hequr imunitetin?⁸

Shumë pak vende (Kili, Qipro, Guatemala, Samoa) devijojnë nga rregulli që parlamenti është kompetent për të hequr imunitetin e anëtarëve të saj. Në Kili, Kongresi Kombëtar nuk është i autorizuar për të hequr imunitetin. Gjykata përkatëse e Apelit, është organi përgjegjës për ndjekje penale. Një deputet mund të paraqesë ankesë kundër vendimit të saj në Gjykatën e Lartë. Kushtetuta e Republikës së Qipros përcakton se procedurat ligjore, arrestimi apo ndalimi duhet të jenë të autorizuar nga Gjykata e Lartë.

Në pothuajse të gjitha vendet e tjera ku kërkohet autorizimi paraprak për procedura të caktuara ligjore, Kuvendi është autoriteti kompetent. Në raste të veçanta, autorizimi mund të jepet nga Byroja e Kuvendit, veçanërisht në vendet me një traditë franceze parlamentare (Burkina Faso, por vetëm kur Parlamenti nuk është në seancë, Franca dhe Gabon), apo edhe nga zyrtari kryesues (Tajlandë, Zambia).

-Kush mund të kërkojë që të hiqet imuniteti?⁹

Në shumë vende, heqja e imunitetit duhet të kërkohet nga zyra e prokurorit publik. Në Francë, për shembull, kërkesa bëhet nga ana e Prokurorit të Shtetit kryesor në gjykatën kompetente të apelit. Dispozita të ngjashme ekzistojnë në Belgjikë, vendet afrikane si Gabon apo Mali, si dhe në Poloni dhe Federatën Ruse. Në disa raste, kërkesa në Kuvend është ngritur nga Ministri i Drejtësisë. Në raste të tjera, Prokurori kryesor i Shtetit aplikon direkt në parlament (Belgjikë).

Në disa vende, gjykata kompetente duhet të kërkojë heqjen e imunitetit (Uruguai, Zvicër). Në disa raste kjo është vetë Gjykata Supreme (Spanjë). Në vende të tjera, kërkesa duhet të vijë nga një apo më shumë anëtarë të parlamentit (Burkina Faso), ose nga Ministri i Drejtësisë (Burkina Faso,

⁸ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pq. 89.

⁹ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pq. 89.

Lecture notes prepared by E. Olldashi

Rumani). Kuvendi në vetvete është gjithashtu i autorizuar ndonjëherë të paraqesë kërkesa të tilla (Danimarka, Tajlandë).

Gjermania siguron një grup të tërë procedurash.

Zyra e Prokurorit Publik dhe gjykatat adresojnë kërkesat e tyre për Presidentin e Bundestagut nëpërmjet kanaleve administrative (Ministria Federale e Drejtësisë). Kreditorët mund të aplikojnë direkt te Presidenti i Bundestagut.

-A munden parlamentarët individual të heqin imunitetin e tyre?¹⁰

Në shumicën e vendeve, paprekshmëria është një çështje e politikës publike dhe nuk mund të hiqet nga parlamentarët në mënyrë individuale.

Ky nuk është rasti në vende të tjera si (Greqi, Poloni, Tajlandë), ku anëtarët vetë mund të aplikojnë për heqjen e imunitetit. Në Zvicër, parlamentarët nuk mund të heqin imunitetin e tyre në procedura penale që lidhen me veprat penale të lidhura me aktivitetet e tyre zyrtare apo statusin. Në Filipine imuniteti është parë si një privilegj personal që anëtarët e parlamentit, dhe ata vetëm, mund të heqin dorë, ose duke vendosur të mos e përdorin atë nën rrethanat përkatëse.

-Procedura.

Në shumicën dërrmuese të rasteve, kërkesat për heqje dorë nga imuniteti duhet të adresohen tek Kryesuesi i Kuvendit, i cili informon Kuvendin për kërkesën. Kërkesa konsiderohet ose nga një komitet i veçantë i kuvendit (Komiteti Prokuroria në Dhomën e Përfaqësuesve të Belgjikës, Komiteti Imunitetesh në Bundestagun gjerman, Komiteti i Përhershëm urdhëron në Poloni, ad hoc në Çad, etj), ose nga një komitet me juridiksion ligjor (Komiteti i Drejtësisë në Senat belg dhe Etiopia) ose nga Byroja e Kuvendit. Në Asamblenë Kombëtare Franceze, për shembull, Byroja autorizon heqjen e imunitetit.

Në shumicën e rasteve, organet e sipërpërmendura mblidhen në sesion të mbyllura dhe raportojnë në seancë plenare të Kuvendit, e cila voton për veprimin që duhet ndërmarrë.

Në disa raste vendimi është, që komisioni që delegohet, të flakë në varësi të rezervave. Për shembull, Komiteti i Imuniteteve i Bundestagut mund të autorizohet shprehimisht për të marrë një vendim të përkohshëm i cili i komunikohet me shkrim të anëtarëve të Bundestagut. Nëse ky

¹⁰ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pq. 90.

Lecture notes prepared by E. Oлдashi

vendim mbetet pa kundërshtuar për shtatë ditë, ai fiton statusin e një vendimi të Bundestagut. Përndryshe, Kuvendi në seancë plenare duhet të marrë një vendim të qartë.

Ka dallime të mëdha në shumicën e nevojshme për të hequr imunitetin e një anëtari në një seancë plenare të Kuvendit. Në shumicën e vendeve, një shumicë e thjeshtë është e nevojshme. Në Burkina Faso, imuniteti mund të hiqet vetëm nga një e treta e anëtarëve. Në vende të tjera, një shumicë më e madhe është e nevojshme për të hequr imunitetin: Dy të tretat në Poloni, Rumani dhe Uruguai dhe të paktën pesë të gjashtat në Suedi.

Në disa vende, anëtarit në fjalë i është dhënë automatikisht një seancë dëgjimore nga komisioni kompetent dhe mund të ndihmohet nga një anëtar tjetër (Poloni) ose nga një avokat. Në vende të tjera (Belgjika, Franca), anëtari mund të kërkojë një seancë dëgjimore. Në Francë, bëhet një delegacion i posacëm i Byrosë për të dëgjuar deputetin në fjalë.

Në Spanjë, arsyet për çdo vendim për heqjen e imunitetit duhet të specifikohen dhe ata duhet të jenë në përputhje me jurisprudencën e Gjykatës Kushtetuese.

Ankesat kundër vendimeve për të hequr imunitetin lejohen vetëm në raste shumë të rralla. Në Austri, anëtari përkatës mund të paraqesë një ankesë në Gjykatën Kushtetuese.

Si rregull, një kërkesë për të hequr paprekshmërinë nuk ka afat të caktuar kohor. Megjithatë, në disa vende, u bënë gabime në aplikimin në fund të sesionit të tanishëm të parlamentit (për shembull, në Poloni, Rumani dhe Tajlandë). Kur një anëtar është ri-zgjedhur, shumica e vendeve duhet të kërkojë që procedura të nisë rishtas (p.sh. Gjermania).

-A mundet Kuvendi që heq imunitetin parlamentar, të vendosë kushte të caktuara në arrestim ose procedim?¹¹

Kuvendi mund të pranojë ose të refuzojë një hetim të propozuar, por ai nuk mund të vendosë kushte për sjelljen e tij.

Në Belgjikë kuvendi mundet pjesërisht të miratojë një kërkesë për heqjen e imunitetit, për shembull duke autorizuar dërgimin për gjykim, por jo për ta arrestuar. Në Francë, Byroja e Kuvendit refuzon ose autorizon masa të veçanta të hetimit rast pas rasti. Referim duhet ti bëhet me Zvicrën, ku imuniteti garanton se vetëm që një deputet mund të marrë pjesë në seanca.

¹¹ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, fq. 92.

Lecture notes prepared by E. Oлдashi

-Kuvendi a mund të pezullojë apo ndalojë procedure përkatëse?¹²

Kuvendet në shumicën e vendeve nuk janë të autorizuar për të pezulluar apo ndaluar procedimet kundër parlamentarëve. Pezullimi është i mundur, në një numër të vendeve me një traditë ligjore franceze (Belgjika, Burkina Faso, Francë, Gabon, Guinea, Mali) dhe në Austri, Kroaci dhe Gjermani. Sipas R. Myttenaere, një ose më shumë anëtarë të Asamblesë Kombëtare Franceze mund të kërkojë pezullimin e procedurës ose ndalime në një letër zyrtarit kryesues. Kuvendi vetë, në vend të Byrosë, vendos nëse do të veprojë lidhur me kërkesën, e cila është përmendur së pari në një komision. Pas dëgjimit iniciatori i kërkesës dhe anëtari përkatës, komiteti i raporton kuvendit, i cili vendos me shumicë të thjeshtë është apo jo për të pezulluar procedurën apo ndalimin për kohëzgjatjen e seancës. Bundestagu gjerman gjithashtu mund të pezullojë procedurat ligjore. Në Belgjikë, ka dy procedura të mundshme për pezullim. Nga njëra anë, kuvendi, mund të vendosë me shumicën e dy të tretave të votave të urdhërojë pezullimin e hetimeve. Nga ana tjetër, kuvendi mund të vendosë me nismën e vet me një shumicë të thjeshtë për të pezulluar ndalimin e anëtarëve ose procedurat ligjore kundër tyre.

-E drejta e një deputeti të mbajtur në paraburgim për të marrë pjesë në seancat e parlamentit.¹³

Në shumicën e vendeve, një deputet i cili është duke vuajtur dënimin ose është kthyer në paraburgim në pritje të një vendimi gjyqësor nuk është i autorizuar për të marrë pjesë në seancat e parlamentit. Kjo shpesh ndodh sepse asnjë dispozitë nuk është bërë për këto rrethana dhe për këto arsye ligji i zakonshëm është i zbatueshëm (Bjellorusi, Finlanda, Italia, Polonia).

Vetëm disa vende e lejojnë një anëtar që vuan një dënim me burg ose paraburgim në paraburgim për të ndjekur seancat (Greqia, Mali, Tajlandë). Parlamenti grek vepron mbi parimin se, anëtarë të parlamentit mund të jenë të autorizuar të largohen nga burgu për të marrë pjesë në mbledhjet e asamblesë. Në Mali, parlamentarët ruajnë statusin e tyre derisa një vendim përfundimtar të jepet.

¹² The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pq. 93.

¹³ The parliamentary mandate (A global comparative study), published by Inter-Parliamentary Union, pq. 93.